

Reactierapport

Voorlopig Ontwerp

December 2011

Reactierapport naar aanleiding van de ingediende reacties op de presentatie van het Voorlopig Ontwerp van het project Aanpak Ring Zuid.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding en leeswijzer	4
1.1 Wie doet wat?	4
1.2 Indeling van het rapport	5
1.3 Hoe gaat het verder?	5
2. Thema West (Corpus den Hoorn - Julianaplein).....	6
2.1 Reactie Thema West	7
3. Thema Midden (Herewegbuurt - Sterrebos - Winschoterdiep)	9
3.1 Oosterpoort.....	9
3.2 Onderdoorgang Esperanto.....	9
3.3 Maaslaan en Waterloolaan	10
3.4 Oude Winschoterdiep	11
3.5 Aantallen voertuigen en doorstroming.....	12
3.6 Fiets.....	12
3.7 Reactie Thema Midden	13
4. Thema Oost (Europaweg - Euvelgunne).....	15
4.1 Reactie Thema Oost	15
5. Thema Bereikbaarheid tijdens de bouw	17
5.1 Hulpdiensten	17
5.2 Afstemming andere projecten	17
5.3 Openbaar vervoer	17
5.4 Reactie Thema Bereikbaarheid tijdens de bouw	17
6. Thema Onderzoek: Milieu Effect Rapportage (MER)	19
6.1 Reactie Thema Onderzoek	19
7. Thema Overig	20
7.1 Reactie Thema Overig	20
Index	22

1. Inleiding en leeswijzer

Op 27 september 2011 is het voorlopig ontwerp voor de ombouw van de zuidelijke ringweg gepresenteerd tijdens een bijeenkomst in de Oosterpoort Groningen. Op deze avond bleken veel mensen vragen te hebben over diverse aspecten van het plan. Zij konden hun vragen stellen tijdens deelsessies, maar er was ook de mogelijkheid om vragen schriftelijk in te dienen via een reactieformulier. In dit rapport staan de vragen en suggesties die zijn verwoord in de reactieformulieren. Daarnaast zijn ook de berichten opgenomen die naar aanleiding van het voorlopig ontwerp via de mail zijn binnengekomen bij de projectorganisatie. Verder bevat het rapport een antwoord van de stuurgroep Aanpak Ring Zuid op de binnengekomen reacties.

Afbeelding 1: Een volle zaal in de Oosterpoort tijdens de informatiebijeenkomst over het Voorlopig Ontwerp

1.1 Wie doet wat?

De minister van Infrastructuur en Milieu is namens het rijk het bevoegd gezag voor de zuidelijke ringweg Groningen. Dit betekent dat de minister de besluiten neemt over dit project. Rijkswaterstaat voert het project voor de minister uit. Omdat het project consequenties heeft voor de provincie Groningen en de gemeente Groningen, werkt het rijk nauw samen met de provincie Groningen en de gemeente Groningen. Samen vormen zij de stuurgroep Aanpak Ring Zuid. In de stuurgroep zitten de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord Nederland en de gedeputeerde en de wethouder die Verkeer en Vervoer in portefeuille hebben. Voor de planuitwerking van het project is de projectorganisatie 'Aanpak Ring Zuid' geformeerd. De projectorganisatie handelt namens het rijk, de provincie Groningen en de gemeente Groningen, en is onder andere verantwoordelijk voor de coördinatie van het MER-onderzoek. Dit reactierapport is opgesteld door de minister van Infrastructuur en Milieu, in nauwe samenspraak met de stuurgroep Aanpak Ring Zuid.

1.2 Indeling van het rapport

Tijdens de bijeenkomst in de Oosterpoort op 27 september 2011 kon men deelsessies bezoeken over de volgende thema's:

- West (Corpus den Hoorn - Julianaplein)
- Midden (Herewegbuurt - Sterrebos - Winschoterdiep)
- Oost (Europaweg - Euvelgunne)
- Bereikbaarheid tijdens de bouw
- Onderzoek: Milieu Effect Rapportage (MER)

In dit rapport staan de vragen en reacties gerangschikt onder dezelfde thema's. Daarnaast is er een hoofdstuk 'Overig' toegevoegd, met daarin de vragen over andere onderwerpen. Per thema staan eerst de vragen samengevat, gevolgd door de bestuurlijke reactie.

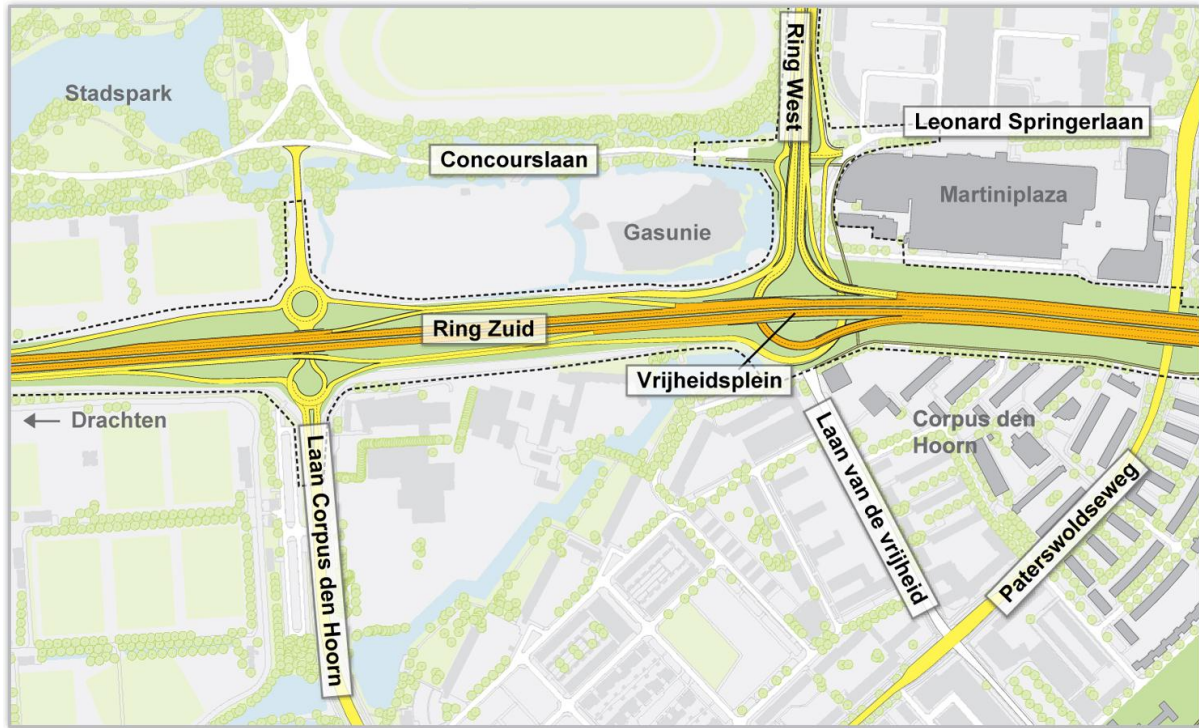
Op de reactieformulieren heeft niet iedereen aangegeven of het gaat om de heer of om mevrouw. Waar het niet duidelijk is, spreken we in dit rapport dus over de heer/mevrouw.

1.3 Hoe gaat het verder?

Op dit moment worden de onderzoeken in het kader van de milieueffectrapportage uitgevoerd en werken we het voorlopig ontwerp uit tot een definitief ontwerp. Naar verwachting presenteren we de resultaten hiervan in het tweede kwartaal van 2012. De minister neemt in het derde kwartaal van 2012 het Ontwerp Tracé Besluit (OTB), dat is gebaseerd op het definitief ontwerp en de resultaten van het Milieu Effect Rapport (MER). Daarna volgt er een formele inspraakronde, waarin iedereen een zienswijze in kan dienen. Alle reacties en zienswijzen worden meegewogen in het uiteindelijke Tracébesluit (TB). Het streven is om dit het tweede kwartaal van 2013 gereed te hebben. Daarna volgt de publicatie van dit TB, met de mogelijkheid tot beroep bij Raad van State. Volgens dit tijdschema zal het TB eind 2013 onherroepelijk zijn.

Gedurende het hele traject is regelmatig overleg over de ontwikkelingen met de platforms bewonersorganisaties, individuele bewoners, bedrijven en weggebruikers. Op www.aanpakringzuid.nl staan de verslagen van de bijeenkomsten met deze platforms (Meepraten en Meedenken – Platforms). Wanneer u op de hoogte wilt blijven van de ontwikkelingen kunt u zich ook aanmelden voor de digitale nieuwsbrief via www.aanpakringzuid.nl.

2. Thema West (Corpus den Hoorn - Julianaplein)

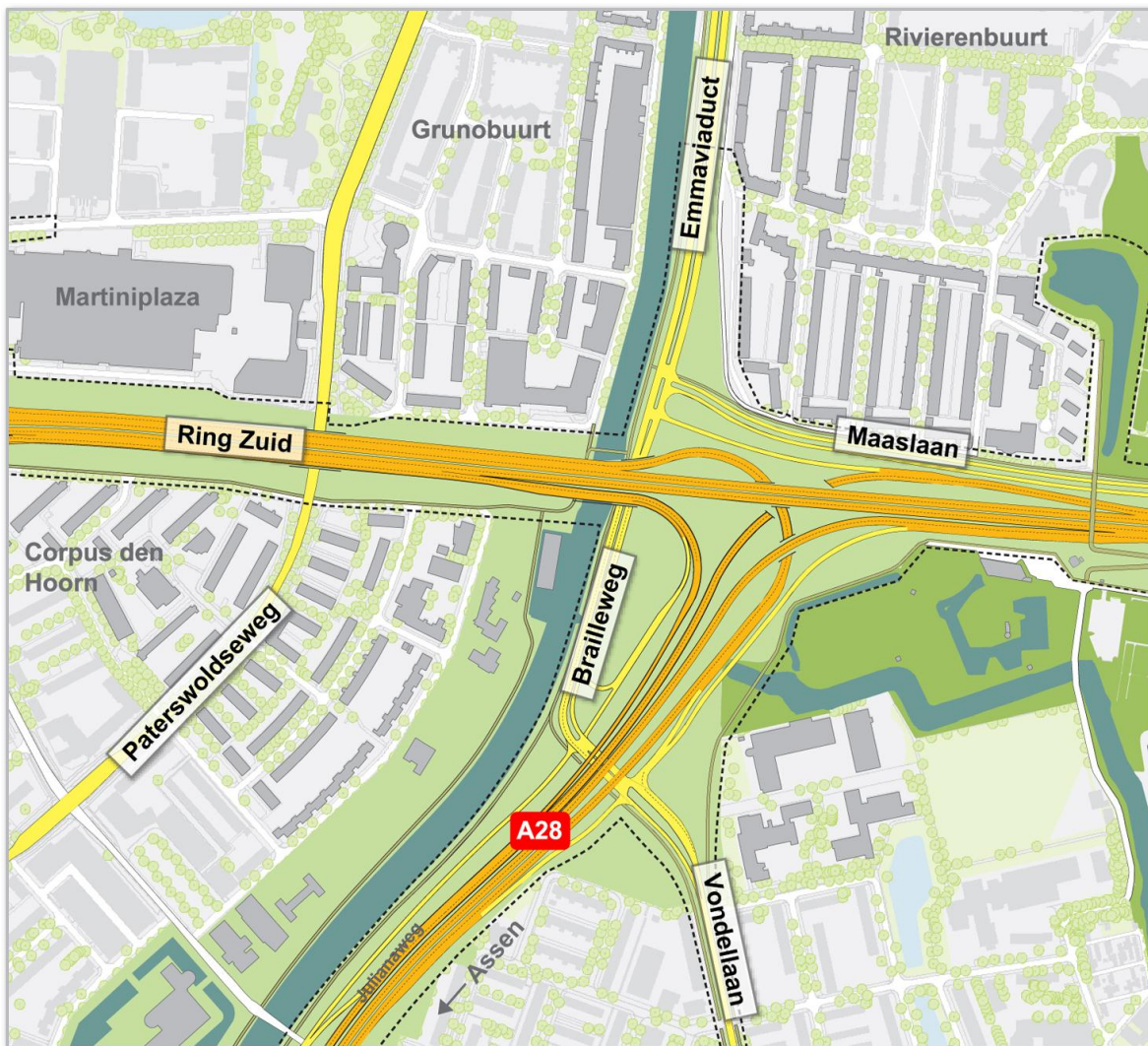
Kaart 1: Een stuk van het westelijke deel van de zuidelijke ringweg

De heer *De Vries* vraagt hoe er straks vanaf het zuiden naar de Grunobuurt/Laanhuizen gereden moet worden. De heer *Grommers* doet in een uitgebreide bijlage een aantal suggesties voor het ontwerp rond het Vrijheidsplein voor de aansluiting Leonard Springerlaan en de weefvakken tussen ring West en Laan Corpus den Hoorn. De heer *Dam* is benieuwd of het klopt dat de rol van de Paterswoldseweg wijzigt.

De heer *Lalkens* vraagt hoeveel meter de snelweg meer richting de Papiermolen en zijn huis opschuift en of dit nog leefbaar is. Hij vindt dat het Julianaplein onnodig drukker wordt gemaakt, doordat het verkeer vanuit de zuidkant (Helpman) het Julianaplein op wordt gestuurd, terwijl men naar Hoogezand wil. Ook zet hij vraagtekens bij de afrit Vondellaan. Hier moet 80% van het verkeer de stad in. Dit verkeer moet de afrit delen met de toerit A7/A28. De heer *De Vries* wil graag weten of de afslag Vondellaan is voorzien van stoplichten.

Mevrouw *Ter Veen* vraagt waarom de parallelweg niet rond de Papiermolen valt, in plaats van aan de Maaslaan. Hij wil deze variant graag onderzocht hebben. De heer *Wortelboer* heeft een schets ingediend van deze variant. De heer *Ter Veen* is benieuwd sinds wanneer het gebied rond de Papiermolen rijksmonument is.

Kaart 2: Het gebied rondom het Julianaplein

2.1 Reactie Thema West

Grunobuurt/Laanhuizen kan in het huidige ontwerp vanaf het zuiden worden bereikt via:

1. de (huidige) afrit A28/Laan Corpus den Hoorn/Paterswoldseweg;
2. de A28/Vrijheidsplein/Westelijke Ringweg/afrit Peizerweg.

Bij de verdere uitwerking van het VO wordt nog onderzocht hoe vanaf de (nieuwe) afrit A28/Brailleweg/Parkwegviaduct de aansluiting op de Parkweg vormgegeven moet worden.

De suggestie van de heer *Grommers* om de rijstroken ter hoogte van de weefvakken met viaducten uit te voeren is in het ontwerpproces aan de orde geweest. Deze oplossing zorgt echter voor een minder goede bereikbaarheid en is bovendien erg duur. De oplossing in het voorlopig ontwerp met weefvakken, waar maximaal 50 km/uur gereden mag worden, maakt maximale verkeersuitwisseling mogelijk, neemt weinig ruimte in beslag en is voordeliger.

De Paterswoldseweg kruist - net als in de huidige situatie - ongelijkvloers met de A7. De oprit richting het Vrijheidsplein verdwijnt. Het onderzoek in het kader van het MER moet uitwijzen hoe de aantallen voertuigen op het lokale wegennet wijzigen als gevolg van het voorlopig ontwerp.

Het is de verwachting dat het verkeer bij de afslag Vondellaan inderdaad met een verkeersregelinstantie (stoplichten) geregeld moet worden. Hoe dit precies wordt vormgegeven gaan we nog nader uitwerken.

De verbinding tussen het Julianaplein en de Hereweg komt te liggen aan de noordzijde (Maaslaan), omdat bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp is gebleken dat hiervoor aan de zuidzijde te weinig ruimte is.

Het gebied rond de Papiermolen staat sinds 14 januari 2011 ingeschreven in het register van Rijksmonumenten.

3. Thema Midden (Herewegbuurt - Sterrebos - Winschoterdiep)

Kaart 3: Het gebied rondom het Sterrebos

3.1 Oosterpoort

Buurtoverleg Oosterpoort is over het algemeen tevreden met het voorlopig ontwerp, o.a. over de nieuwe ontsluiting via de Vondellaan, de verhoging van de weg over het Noord-Willemskanaal en de verbinding tussen de Oosterpoort en de Linie. Het *Buurtoverleg* heeft echter ook een aantal kritische kanttekeningen. Zo vreest men dat de plannen onvoldoende ontsluiting biedt voor de Oosterpoort, de Meeuwen, het Europapark en de Kop van Oost.

Mevrouw *Weeber* wil weten hoe de mensen uit de Linie en de Oosterpoortbuurt straks op de ring moeten komen. De heer *Doornbos* wil graag dat bewoners met de auto/fiets naar Helpman/Helperzoom kunnen. De heer *Koop* vraagt of er een garantie kan worden gegeven dat het Oosterpoortverkeer via de Verlengde Lodewijkstraat de Oosterpoortwijk in gaat. De heer *Prinse* vraagt hoe het autoverkeer van de Helperzoom van en naar de Meeuwerderweg/Oosterpoortweg moet. Kan de fietstunnel onder het Euroborgstation niet ook geschikt worden gemaakt voor autoverkeer?

3.2 Onderdoorgang Esperanto

De heer *Prinse* wil ook de spoorwegovergang tussen de Helperzoom en de Oosterpoort handhaven. De heer *Waalkens* wil weten aan welke zijde het spoor uitgebreid wordt met een vierde spoor. De heer *Woltjer* vreest de drukte van sluipverkeer, nu de westkant van de Esperantotunnel in een woonwijk eindigt. Dan wil hij het verkeer liever over de Waterloolaan laten gaan of het houden bij een fietstunnel. Mevrouw *Ex* hoopt dat sluipverkeer op de parallelweg voorkomen wordt.

Buurtoverleg Oosterpoort vindt het niet goed dat de onderdoorgang bij de Esperantoweg alleen voor personenauto's wordt. Zij heeft de wens om deze ook geschikt te maken voor vrachtvervoer en de bus. Nu maken de buslijnen 5 en 8 gebruik van de spoorwegovergang.

Een andere vraag van het *Buurtoverleg* is of de onderdoorgang een aansluiting krijgt op de Helperzoom en niet alleen op de Hereweg. Een aansluiting alleen op de Hereweg vindt zij onvoldoende. De heer *Meijer* ziet ook graag dat de huidige autoverbinding Helperzoom-Meeuwerderweg behouden blijft en geeft de Esperantotunnel als alternatieve route, waarbij de Waterloolaan hiervoor eventueel wordt 'afgehecht'.

Het is het *Buurtoverleg Oosterpoort* niet duidelijk of de weg die langs het spoor en de oude spoorwegovergang loopt voor alle verkeer is. Hetzelfde geldt voor de Meeuwerderweg en in zijn verlengde in de Linie. Het idee om langs het Winschoterdiep - Verlengde Winschoterdiep een soort kade aan te leggen spreekt het *Buurtoverleg* erg aan.

3.3 Maaslaan en Waterloolaan

De heer *Waalkens* vindt de weg over het deksel een goed plan, omdat de Waterloolaan zo wordt ontlast. De heer *Van der Galiën* is het hiermee eens. Hij vraagt tevens of de parkeerplaatsen aan de Waterloolaan ergens worden vervangen. De heer *Moorkamp* doet de suggestie om de variant over het deksel en de Waterloolaan variant te combineren, waarbij de Waterloolaan iets verder van de huidige weg komt te liggen. Mevrouw *Lommers* wil weten hoe kinderen van de Herewegbuurt hun speelgebied in het Sterrebos kunnen bereiken als er straks parallelwegen langs de Waterloolaan lopen.

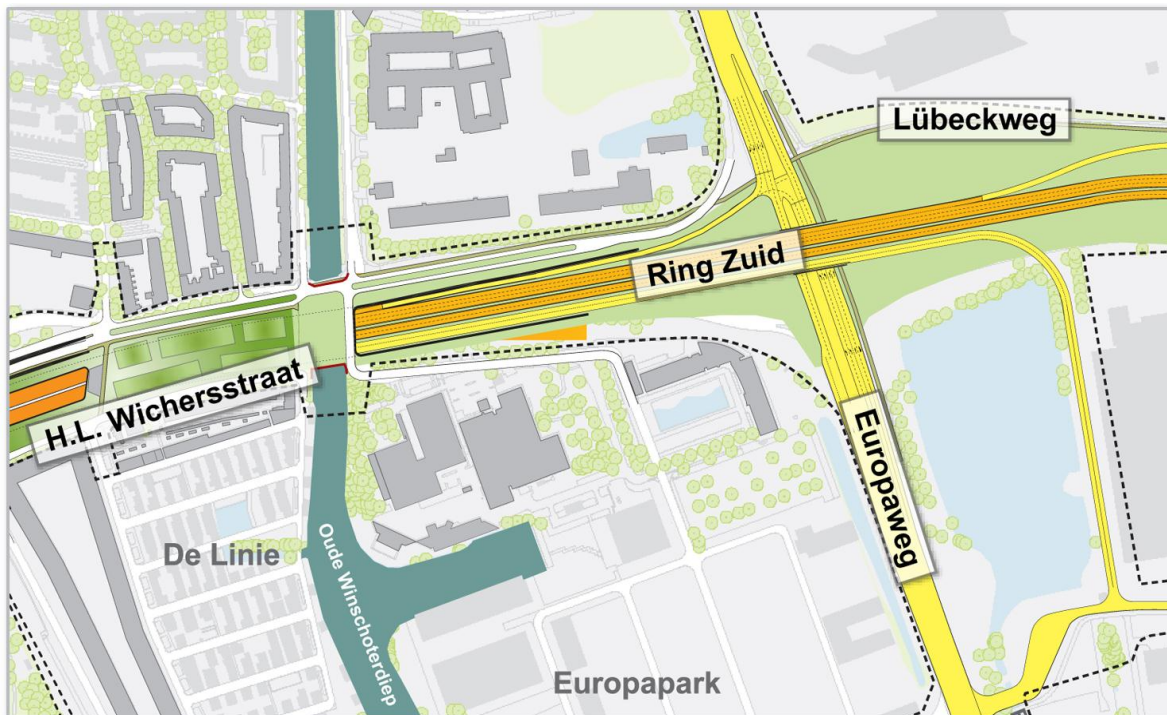
Mevrouw *Dijksterhuis* vraagt hoe ze van de A28 in de Rivierenbuurt komt. Daarnaast lijkt het haar veiliger als het fietspad op de Maaslaan naast het voetpad komt te liggen in plaats van tussen de autowegen in. Een ander punt is het aantal parkeerplaatsen: dat zijn er beduidend minder dan in de huidige situatie.

Afbeelding 2: Impressie van de nieuwe Maaslaan, gezien van west naar oost.

De heer *Dam* vraagt welke begroeiing er straks op de deksels is. Mevrouw *Ex* geeft aan dat ze het streven om het deksel bij de Meeuwerderbaan samen met de bewoners in te vullen goed vindt. *Buurtoverleg Oosterpoort* kondigt aan dat het in november aan de lezers van de wijkkrant *De Oosterpoorter* zal vragen om mee te denken over de invulling.

Kaart 4: Het gebied rondom de deksel tussen de Oosterpoort en De Linie

3.4 Oude Winschoterdiep

De heer *Vos* wil weten of de 'knip' Winschoterdiep-westzijde ter hoogte van de Zaayen – H.L. Wichersstraat blijft bestaan. De knip is ooit aangebracht om sluipverkeer door de Linie te voorkomen. Mevrouw *Ter Beke-Oortwijn* is benieuwd hoe diep het Oude Winschoterdiep wordt onder de deksel. Ook vraagt ze hoe het straks gesteld is met de hoogteverschillen in de waterstand en of daar ook metingen naar worden gedaan. Mevrouw *Ex* vraagt wat er gebeurt als de bak niet onder het Winschoterdiep door kan. Mevrouw *Honders* hoopt dat de bevaarbaarheid van het Winschoterdiep echt doorgaat en dat het geen sluitpost wordt in het budget.

Afbeelding 3: Een impressie van de nieuwe situatie bij het Oude Winschoterdiep, gezien van zuid naar noord.

3.5 Aantallen voertuigen en doorstroming

Het is mevrouw *Mulder* niet duidelijk hoe het verkeer dat nu nog de stad verlaat om via de A28 naar het zuiden te gaan in de toekomst moet rijden. Zij ziet als enige mogelijkheid om de Verlengde Hereweg te volgen tot aan de Van Ketwich Verschuurlaan, om dan vervolgens op die manier de A28 op te draaien. Zij wijst erop dat deze route in de spitsuren nu al lastig is.

De heer *Roemers* vraagt zich af hoeveel auto's er straks over de Maaslaan gaan. De heer *Moorkamp* vreest dat de Meeuwerderweg en de Waterloolaan erg druk worden als toevoerweg naar Assen vanuit de Oosterpoortbuurt. Hij stelt voor de Waterloolaan iets verder van de huidige weg te situeren. De heer *Koop* is benieuwd naar de toekomstige drukte op de Verlengde Meeuwerderweg en vraagt zich af of er geen andere mogelijkheid is om de Oosterpoortwijk te verbinden vanaf de ringweg. Ook mevrouw *Weeber* vraagt zich af: komen er straks enorme files op de Meeuwerderweg omdat iedereen via het Europeplein moet?

De heer *Visser* vraagt of in het plan rekening is gehouden met de invloed van de economische crisis. Misschien zijn de gemodelleerde intensiteiten wel veel te hoog en kan alles kleinschaliger en dus goedkoper, zo stelt hij. Graag ontvangt hij een financieel overzicht van de kosten per aansluiting/deelaanpassing.

3.6 Fiets

De heer *Groenbroek* vraagt of De Gouden Fietstunnel (Meeuwerderweg - Verlengde Meeuwerderweg) behouden kan blijven. De heer *Nieuwenhuis* van de *Fietzersbond Groningen* is benieuwd hoe de fietsverbindingen worden gerealiseerd. Komen er niet teveel oversteken waarbij fietsers te lang moeten wachten? De heer *Moonen* vindt de nieuwe fietsverbinding (fietsbrug of tunnel) ter hoogte van de Papiermolen een achteruitgang. Mevrouw *Dijksterhuis* stelt de vraag of het fietstunneltje tussen de Maaslaan en de Papiermolen blijft bestaan en zo nee, of hier nog iets voor in de plaats komt.

De heer *De Vries* heeft enkele voorstellen ingediend voor de Zuiderbegraafplaats, de ecologische hoofdstructuur, de Maaslaan en fietsroutes.

3.7 Reactie Thema Midden

Er is een aantal vragen gesteld over de bereikbaarheid van de Oosterpoortbuurt, de Linie, de Meeuwen en Europapark vanaf de hoofdstructuur. In deze fase van het project kunnen we hier het volgende over zeggen. Het verkeer vanuit deze buurten kan via twee routes naar de hoofdstructuur: via de Griffestraat/Europaweg en via de Bouma Boulevard/Europaweg. Uit de verkeersberekeningen zal in het tweede kwartaal van 2012 blijken of de doorstroming voldoende geregeld is. Als sprake is van knelpunten, gaan we daar een oplossing voor zoeken.

Volgens het huidige ontwerp verandert de verkeersbestemming van de weg langs het spoor (Verlengde Lodewijkstraat en de Verlengde Meeuwerderweg) niet. Dat geldt ook voor de Meeuwerderweg.

Verder zijn er vragen gesteld over de onderdoorgang bij het spoor Esperantoweg. Deze zgn. Esperantotunnel moet de twee wijken Oosterpoort en Herewegbuurt met elkaar verbinden via een onderdoorgang bij de Esperantoweg, in twee richtingen voor auto en fiets. Vrachtwagenverkeer zal hier niet langs kunnen. Deze onderdoorgang is alleen bedoeld als wijkverbinding voor lokaal verkeer en moet geen sluiproute worden. We zijn nog aan het onderzoeken of de tunnel te realiseren is, hoe we dan sluiptraffic kunnen voorkomen en welke gevolgen dit voor buslijnen zal hebben. De spooruitbreiding zelf is geen onderdeel van het project Aanpak Ring Zuid, maar wordt uitgevoerd door ProRail. Uit navraag blijkt dat zoals het er nu uitziet het vierde spoor er aan de zuid-/westzijde bij komt.

De suggesties van de heer *De Vries* voor de Zuiderbegraafplaats, de ecologische hoofdstructuur, de Maaslaan en fietsroutes nemen we mee bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp. Daar waar parkeerplaatsen verdwijnen – bijvoorbeeld aan de Maaslaan en de Waterloolaan – kijken we bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp naar de manier waarop we dit gaan oplossen. Verder moet de manier waarop de Kempkensberg wordt ontsloten nog worden bepaald. In het voorlopig ontwerp hebben we hiervoor twee varianten opgenomen: langs de Waterloolaan of via een parkway over het deksel. Waar de ontsluitingsweg uiteindelijk komt te liggen is mede afhankelijk van het onderzoek naar de Esperantotunnel. Onafhankelijk van de uitkomst van het onderzoek besteden we speciale aandacht aan de inpassing en de verkeersveiligheid voor voetgangers en andere weggebruikers.

De invulling van de deksels vindt plaats in een later stadium. Voor het deksel ter hoogte van het Sterrebos wordt gedacht aan behoorlijk grote bomen, om de twee delen van het Sterrebos weer op elkaar aan te laten sluiten. Hoe groot deze bomen precies worden, heeft te maken met de uiteindelijke dikte van de deksels en het beschikbare budget. Voor de deksel ter hoogte van de Meeuwerderbaan gaan we samen met de omwonenden kijken naar een passende invulling.

Bij de presentatie van het voorlopig ontwerp is aangegeven dat de situatie rond het Oude Winschoterdiep verder uitgewerkt en geoptimaliseerd moet worden. Daarom is het nu niet mogelijk om uitspraken te doen over de bevaarbaarheid en de diepte. Dit zal duidelijk zijn als het definitieve ontwerp klaar is. Dit is naar verwachting in het tweede kwartaal van 2012.

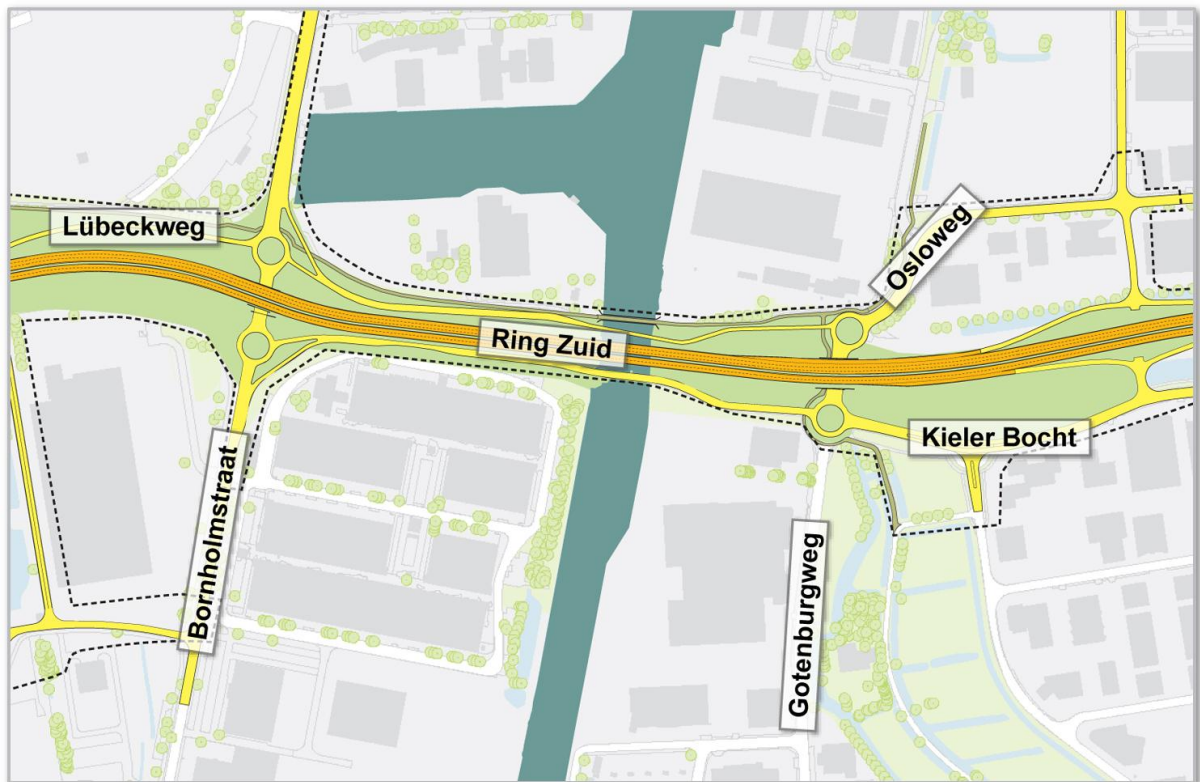
De vragen over de toekomstige aantallen voertuigen en of de doorstroming wel goed zal zijn, kunnen we beantwoorden op het moment dat de verkeersberekeningen op basis van het voorlopig ontwerp zijn uitgevoerd. Eventuele knelpunten die daaruit voortkomen nemen we mee in het definitieve ontwerp. Doel is om ervoor te zorgen dat het ontwerp in elk geval tot 2030 het verkeer goed laat doorstromen. Daarbij wordt een relatie gelegd met toekomstige economische scenario's. In het voorlopig ontwerp wordt rekening gehouden met het scenario met de snelste bevolkingsgroei en de meest gunstige economische ontwikkeling.

De Gouden Fietstunnel (Meeuwerderweg – Verlengde Meeuwerderweg) heeft in de huidige situatie de functie om de Oosterpoort en de Linie te verbinden voor fietsverkeer. In het voorlopig ontwerp is een deksel voorzien over de verdiepte ligging tussen de Oosterpoort en de Linie. Dat deksel zorgt voor de verbinding tussen beide wijken. Daarmee wordt de functie van de Gouden Fietstunnel overbodig. Bovendien komt de zuidelijke ringweg verdiept te liggen, waardoor het tunneltje sowieso moet verdwijnen.

Verder is een aantal vragen gesteld over fietsverbindingen. In het voorlopig ontwerp zijn op hoofdlijnen een aantal fietsverbindingen meegenomen, die we in het vervolgtraject verder gaan uitwerken. Het fietstunneltje tussen de Maaslaan en de Papiermolen gaat verdwijnen. We hebben nog in onderzoek of hier een nieuwe fietsverbinding voor in de plaats komt, en hoe we deze verbinding dan precies gaan vormgeven.

4. Thema Oost (Europaweg - Euvelgunne)

Kaart 5: Het oostelijk deel van de zuidelijke ringweg, ter hoogte van de Bornholmstraat

De heer *Sanders* vraagt hoe de ontsluiting naar oost geregeld is als de Sontbrug niet doorgaat en de op- en afrit bij het Nieuwsblad vervallen. Net als de heer *Meijer* zou hij graag zien dat de nieuw geplande rotondes met elkaar verbonden worden door een tunnel onder de ring en dat de bediening van de lage bruggen versneld wordt. De heer *Meijer* vraagt bovendien of het verkeer niet kan worden omgeleid: voor Driebond via de achteringang en voor Eemsmond via Westerbroek. De heer *Hofman* vreest dat de files op de ringweg toenemen door het wegvallen van de oprit richting oost bij het Europapark. Ook de rotondes op de industrieterreinen richting west zullen drukker worden. De heer *Stok* wil weten hoe het kan dat de Sontbrug met doorverbinding via de St. Petersburgweg nog in de plannen voorkomt. Het ontwerp-besluit Eemskanaalzone, waar deze constructie ook in zat, is immers al verlopen.

4.1 Reactie Thema Oost

In het voorlopig ontwerp wordt de huidige onderdoorgang ter hoogte van de Gotenburgweg gehandhaafd. Daar ligt de verbinding tussen de gebieden aan de noord- en zuidzijde van de zuidelijke ringweg. De lage bruggen over het Nieuwe Winschoterdiep worden ontlast door de directe op- en afrit bij Driebond/Eemspoort. De exacte routekeuze van het verkeer is mede afhankelijk van bewegwijzering. Dit nemen we mee in de verdere uitwerking van het voorlopig ontwerp. Daarbij wordt ook gekeken naar de consequenties van het ontwerp voor de ontsluiting vanaf de Europaweg. Het handhaven van de oprit richting oost is één van de mogelijke alternatieven die we nog onderzoeken.

De bouw van de Sontwegbrug is geen onderdeel van het project Aanpak Ring Zuid. Wel kunnen wij vertellen dat de betreffende projectorganisatie op dit moment werkt aan het definitieve ontwerp voor de brug. De verwachting is dat het plan in het voorjaar van 2012 ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Wanneer de raad akkoord gaat, wordt gestart met de werkzaamheden, die naar verwachting eind 2015 afgerond zullen zijn.

5. Thema Bereikbaarheid tijdens de bouw

De heer *Menger* ziet graag een integraal bereikbaarheidsplan. Daarin moet de spoorcapaciteit van het noorden betrokken worden en de kabelbaan Europapark-UMCG. Hij geeft de tip om voor het bouwverkeer de case Potsdammerplatz te bestuderen. Het *bestuur van de Rooms Katholieke begraafplaats* vraagt aandacht voor de bereikbaarheid van de begraafplaats. *Buurtoverleg Oosterpoort* verzoekt sluipverkeer door de wijken tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Mevrouw *Lommers* wil weten of het klopt dat de parallelwegen als eerste worden aangelegd.

5.1 Hulpdiensten

De heer *Van der Veen* is benieuwd of er aandacht is voor de bereikbaarheid/toegankelijkheid van de wegen tijdens en na ombouw voor de parate diensten. Voor zover hem bekend is, zijn hier nog geen gesprekken over geweest met parate diensten. Hij wijst erop dat het stadspark recent is heringericht, en dat men daar dit punt over het hoofd heeft gezien. De heer *Hoogenboom* maakt zich zorgen over de bereikbaarheid voor hulpdiensten als de Esperantotunnel alleen toegankelijk wordt voor auto's en fietsers. De heer *Van der Klaauw* vraagt hoe de bereikbaarheid van met name het ziekenhuis wordt gegarandeerd.

5.2 Afstemming andere projecten

De heer *Van der Veen* adviseert om als wegbeheerders de werkzaamheden in de wijde omgeving met elkaar af te stemmen. Het voorkomt nodeloos vastzitten en eindeloos omrijden.

De heer *Prinse* constateert dat er een probleem bij komt doordat de scope niet op het stationsgebied ligt. Hij vraagt hoe het dan verder moet vanaf de Parkweg, omdat het verkeer daar volgens hem stil staat. De heer *Otten* is benieuwd naar de risico's op de interface met aanpalende projecten en het moment waarop kennis en kunde van de marktpartijen wordt ingezet. Hij vraagt hoe we deze kennis en kunde gaan prikkelen, en of het feit dat met contracten gewerkt gaat worden geen invloed heeft op de beheersbaarheid van de bereikbaarheid.

5.3 Openbaar vervoer

De heer *Tiel* vraagt meer aandacht in het plan voor de integratie van de mogelijkheden van het openbaar vervoer. De heer *Dam* wil weten of er in de plannen rekening is gehouden met de verhuizing van het busstation, waardoor bussen van en naar Oost-Groningen (weer) over de Mentweg kunnen rijden. Is daar capaciteit voor, en hoe wordt dit ingepast in de wegenstructuur op regionaal niveau? De heer *Van der Klaauw* wil weten hoe de buslijnen 5 en 8 in de toekomst gaan rijden.

De heer *Kariemie* benadrukt dat de fietsomleidingen tijdens de bouw heel duidelijk aangegeven moeten worden.

5.4 Reactie Thema Bereikbaarheid tijdens de bouw

Uitgangspunt is dat de stad en de regio bereikbaar blijven tijdens de ombouw van de zuidelijke ringweg Groningen. Hinder en overlast zijn niet te vermijden, maar moeten op een acceptabel niveau blijven. Om dit te bereiken is binnen de projectorganisatie een speciaal team ingesteld. Dit team bereidt op dit moment een bereikbaarheidsplan voor. In het plan worden de maatregelen gepland die nodig zijn om de bereikbaarheid op een acceptabel niveau te houden.

Bewoners, bedrijven en instellingen zijn hierbij betrokken via de platforms. Daarnaast zijn er één op één overleggen met de top van de grote bedrijven en instellingen. Ook met de hulpdiensten wordt overleg gevoerd en worden afspraken gemaakt om te zorgen voor voldoende bereikbaarheid tijdens de werkzaamheden en in de definitieve situatie.

Verder hebben de wegbeheerders, ProRail, het OV-bureau Groningen- Drenthe en de organisaties van andere grote projecten in en om de stad structureel overleg over afstemming en planning. Ook benutten we de deskundigheid die er is bij andere grote complexe infrastructurele projecten in Nederland.

Het bereikbaarheidsplan vertalen we in kwaliteitseisen voor de aannemer. Het gaat dan om onderwerpen als sluisverkeer, uitrukroutes voor hulpdiensten, bereikbaarheid van instellingen/bedrijven, openbaar vervoer, fietsers, en hinder tijdens de werkzaamheden. De innovatie en kennis van de markt wordt benut door prikkels in te bouwen om meer kwaliteit te leveren dan de eis die is gesteld.

6. Thema Onderzoek: Milieu Effect Rapportage (MER)

De heer *Prinse* wil weten hoe de afvoer van uitlaatgassen, geluid en fijnstof tussen de deksels plaatsvindt en of dit binnen de normen blijft. Ook *Buurtoverleg Oosterpoort* maakt zich zorgen over de ruimte tussen de deksels ter hoogte van De Frontier en aan de oostkant van het Winschoterdiep aan het einde van de overkapping. Men ziet het plaatsen van meetpunten om de luchtkwaliteit te meten als een van de maatregelen. De heer Doornbos vindt dat de opening boven de bak ter hoogte van de Oosterpoort anders opgelost moet worden in verband met lawaai en fijnstof. De heer *Lommers* deelt deze zorg: 'Hoe voorkomen we dat lucht- en geluidsvervuiling in onze longen komt?' De heer *Tiel* hoopt dat er in de uiteindelijke plannen een verbeteringslag zal zijn wat betreft geluid en fijnstof.

De heer *Bosma* maakt zich grote zorgen over de milieueffecten op de Maaslaan en de heer *Ter Veen* vraagt specifiek aandacht voor fijnstof rond het Gomarus College aan de Vondellaan. Het *bestuur van de Rooms Katholieke begraafplaats* vraagt aandacht voor de geluidsoverlast op de begraafplaats. De heer *Visser* wil graag weten hoe hoog de geluidschermen worden in de nieuwe situatie. De heer *De Jong* raadt aan om de huidige situatie van fijnstofbelasting om het Julianaplein nu al te meten, om straks een goede vergelijking te kunnen maken met de berekende waarden na de realisering van het plein.

6.1 Reactie Thema Onderzoek

Alle gevolgen voor de omgeving worden op dit moment onderzocht in een milieueffectrapportage. Dit resulteert in een milieueffectrapport (MER), waarin de effecten van het project voor de omgeving in kaart zijn gebracht. Daarbij gaat het ook om geluid en lucht, waarbij de gevolgen worden getoetst aan de wettelijke normen. Dit geldt voor het hele voorlopige tracé, ook voor de ruimten tussen de deksels en aan de uiteinden van de deksels, de Maaslaan, de Vondellaan en de begraafplaats.

De geluidswerende maatregelen bepalen we op basis van de uitkomsten van de onderzoeken. Deze onderzoeken worden momenteel uitgevoerd. We kunnen dan ook op dit moment nog niks zeggen over de hoogte van eventuele geluidschermen.

Het berekenen van de luchtkwaliteit door middel van uniforme standaard rekenmethoden (luchtmodellen en vuistregels) is de gebruikelijke werkwijze waarmee besluitvorming rondom aanpassingen of aanleg van nieuwe rijkswegen wordt onderbouwd. Voor de zuidelijke ringweg zal niet van deze werkwijze worden afgeweken.

7. Thema Overig

De heer *Doornbosch* adviseert om de gemeente Haren in te lijven bij de gemeente Groningen en een zuid-tangent aan te leggen. De heer *Dam* vraagt zich af of de ringweg oost/de weg naar Delfzijl ook in het plan zit en vindt dat er nog weinig aandacht is voor doorgaande routes zoals Drachten-Assen, Drachten-Duitsland en Assen-Delfzijl.

De heer *Van der Veen* wil weten of aan het waterschap is gedacht als mogelijke wegbeheerder van de dijkwegen langs het Noord-Willemskanaal.

De heer *Van der Laan* vraagt of de gemeente voorrang gaat verlenen bij de toewijzing van woningen aan getroffen bewoners van de Rivierenbuurt en of de gemeente actief gaat bemiddelen bij het vinden van een nieuwe woning. De heer *Prinse* is benieuwd naar de gevolgen van het eventueel niet halen van de planning.

De heer *Otten* vindt het een leuk voorlopig ontwerp. De knelpunten lijken hem opgelost. De heer *Meijer* geeft aan dat hij een positieve indruk van de plannen heeft gekregen. De heer *Raaijmakers* is tevreden over de presentatie van de plannen. Hij wijst er wel op dat het rode lampje van de aanwijspen voor roodgroen-kleurenblinden niet te zien is. De heer *Dam* doet de suggestie om tijdens de volgende sessie een grote kaart op te hangen waarop je met stift opmerkingen kunt plaatsen. Mevrouw *Dijksterhuis* wil graag weten wanneer er buurtbijeenkomsten zijn en waar ze dit kan lezen.

Iemand (geen afzender) geeft de tip om het bouwafval uit het project het liefst ter plekke te hergebruiken en het gebruik van stabilirex (asfaltgranulaat + cementmengsel) te overwegen.

7.1 Reactie Thema Overig

In de fasen die vooraf gingen aan de vaststelling van het BVA, zijn tussen 1998 en 2009 diverse alternatieven in voorstudies opgesteld en beoordeeld. De oplossing om een nieuw tracé ten zuiden van de stad aan te leggen is na deze uitgebreide verkenning afgefallen.

De oostelijke ringweg maakt geen onderdeel uit van het project zuidelijke ringweg. Vanzelfsprekend wordt in het ontwerp wel rekening gehouden met de verkeersstromen vanaf de oostelijke en westelijke ringweg, en het doorgaand verkeer in de verschillende richtingen.

Vanuit het project is veel contact met het Waterschap over alles wat te maken heeft met sloten en kanalen. Het beheer van de dijkwegen langs het Noord Willemskanaal maakt geen onderdeel uit van dit project.

Het is niet waarschijnlijk dat het nodig is om bewoners van de Rivierenbuurt in andere woningen onder te brengen tijdens de werkzaamheden. Mocht daar wel aanleiding voor zijn, dan is dit een zaak tussen de gemeente en de woningcorporatie. Op eventuele gevolgen van het niet halen van de planning kunnen wij nu nog niet vooruitlopen. Die zijn helemaal afhankelijk van wat er dan precies gebeurt/is gebeurd.

Met de suggesties voor effectieve communicatie doen we ons voordeel voor bijeenkomsten in de toekomst. Mensen die de ontwikkelingen binnen het project willen volgen en willen weten wanneer we bijeenkomsten organiseren, kunnen zich het beste abonneren op onze digitale nieuwsbrief. Dit kan via www.aanpakringzuid.nl. Op de website is ook alle informatie te vinden over het voorlopig ontwerp (Over het project – Hoe het gaat worden).

De suggesties voor de uitvoering van het project hebben we meegegeven aan resp. de teams bereikbaarheid en marktbenadering.

Index

Beke, ter - Oortwijn	11
Bosma	19
Buurtoverleg Oosterpoort.....	9, 10, 11, 17, 19
Dam	6, 11, 17, 20
Dijksterhuis	10, 12, 20
Doornbos	9, 19
Doornbosch	20
Ex	9, 11
Fietsersbond Groningen	12
Galiën, van der	10
Groenbroek	12
Grommers.....	6, 7
Hofman.....	15
Honders	11
Hoogenboom.....	17
Jong, de.....	19
Kariemie.....	17
Klaauw, van der	17
Koop.....	9, 12
Laan, van der	20
Lalkens.....	6
Lommers.....	10, 17, 19
Meijer	10, 15, 20
Menger	17
Moonen	12
Moorkamp.....	10, 12
Mulder	12
Nieuwenhuis.....	12
Otten	17, 20
Prinse.....	9, 17, 19, 20
Raaijmakers	20
Roemers.....	12
Rooms Katholieke begraafplaats, het bestuur van	17, 19
Sanders.....	15
Stok.....	15
Tiel	17, 19
Veen, ter.....	6, 19
Veen, van der	17, 20
Visser	12, 19
Vos.....	11
Vries, de.....	6, 12, 13
Waalkens	9, 10
Weeber.....	9, 12
Woltjer.....	9
Wortelboer	6